

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

583

Vragen van het lid **Omtzigt** (Omtzigt) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *het bericht «Roemeense NGO licht DUO op. Betaald voor niet-bestaand werk»* (ingezonden 20 oktober 2023).

Antwoord van Minister **Dijkgraaf** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 11 december 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 385.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel «Roemeense NGO licht DUO op. Betaald voor niet-bestaand werk»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Vanaf welk moment is DUO (of het ministerie) bekend met de non-gouvernementele organisatie (hierna: ngo) Global Confederation of Romanian Students (hierna: GCRS) en de vraagtekens rondom de legitimiteit van de organisatie?

Antwoord 2

DUO heeft in november 2018 voor het eerst signalen ontvangen over de Global Confederation of Romanian Students.

Vraag 3

Welke actie heeft DUO ondernomen na de eerste signalen rondom GCRS?

Antwoord 3

DUO heeft deze signalen in 2018 gedeeld met onder meer de Nederlandse Arbeidsinspectie (de toenmalige Inspectie SZW) en de Belastingdienst, met de vraag of zij onderzoek konden doen naar de Global Confederation of Romanian Students. De Belastingdienst zag hier geen mogelijkheid voor, omdat de GCRS niet in Nederland belastingplichtig is. De Arbeidsinspectie

¹ UKrant, 18 oktober 2023, «Roemeense NGO licht DUO op. Betaald voor niet-bestaand werk», <https://ukrant.nl/magazine/roemeense-ngo-licht-duo-op-studenten-krijgen-betaald-voor-niet-bestaand-werk/>.

heeft aangegeven op dat moment in de ontvangen informatie onvoldoende aanleiding te zien om een onderzoek te starten, mede vanwege de prioritering van andere onderzoeken.

In het najaar van 2022 heeft DUO uitgebreider gesproken met de Belastingdienst over deze casus. Daarna heeft de Belastingdienst zelfstandig besloten om een onderzoek in te stellen bij (een deel van) de studenten die werkzaam zijn voor de ngo. In dit onderzoek toetst de Belastingdienst het ondernemerschap van de betreffende studenten.

DUO is in het kader van migrerend werknemerschap en studiefinanciering alleen bevoegd om te oordelen of sprake is van migrerend werknemerschap en, in dit geval, of deze studenten aangemerkt kunnen worden als migrerend zelfstandigen. DUO is dus niet bevoegd zelfstandig onderzoek in te stellen naar de werkzaamheden van een bepaalde organisatie. OCW zal de komende tijd verder bezien wat nodig en mogelijk is om oneigenlijk gebruik van deze regeling verder in te perken.

Vraag 4

In het artikel van 18 oktober 2023 wordt genoemd dat de ngo miljoenen aan donaties heeft ontvangen ter ondersteuning voor 300 «GCRS-scholars». Heeft u precies zicht op hoeveel Roemeense studenten via deze ngo (GCRS-scholars) studiefinanciering in Nederland hebben ontvangen en nog steeds ontvangen? Kunt u dat inzicht delen met de Kamer?

Antwoord 4

Tussen 2018 tot en met oktober 2023 hebben circa 260 personen voor enige periode studiefinanciering ontvangen op basis van hun werkzaamheden voor deze ngo. In de maand oktober 2023 ontvingen nog 45 personen uit deze groep van circa 260 personen volledige studiefinanciering.

Vraag 5

Heeft u zicht op of deze constructie vaker gebruikt wordt, zeker nu het aantal uren dat gewerkt hoeft te worden om als migrerend werknemer in aanmerking te komen voor studiefinanciering in Nederland verlaagd is naar 32 uur per maand?

Antwoord 5

Op dit moment zijn er bij DUO geen aanwijzingen dat een dergelijke constructie vaker gebruikt wordt voor het ontvangen van studiefinanciering.

Vraag 6

Hoeveel extra studenten verwacht u komend studiejaar nu deze grens verlaagd is naar 32 uur en er bijna overall Engels gesproken wordt?

Antwoord 6

Zoals in de beantwoording van eerdere Kamervragen² is aangegeven, is het lastig om een schatting te maken van het aantal EER-studenten dat met de nieuwe norm recht krijgt op studiefinanciering, omdat ik geen beschikking heb over de uren die studenten werken die geen studiefinanciering aanvragen. Het is aannemelijk dat een deel van de EER-studenten die al werkt, maar waarbij dat eerder niet voldoende was voor studiefinanciering, nu wel studiefinanciering aanvragen. Daarnaast zijn er mogelijk meer studenten die gaan werken om gebruik te kunnen maken van studiefinanciering.

Voor het rammen van de studiefinancieringsuitgaven wordt gebruik gemaakt van de realisaties van eerdere jaren en de referentieraming van het aantal studenten. Op basis van deze cijfers wordt voor de komende jaren een verwachting gemaakt van de uitgaven. Daarbij wordt nog geen onderscheid gemaakt tussen studenten uit Nederland en EER-studenten. Het is daarom nog niet mogelijk om een overzicht te geven van het aantal EER-studenten in onze raming voor de komende jaren. Ik ben bezig om voor de nieuwe raming in 2024 wel een aparte raming te ontwikkelen voor EER-studenten.

In de raming van 2023 is wel rekening gehouden met een stijging van het aantal ontvangers van studiefinanciering vanwege de aanpassing in het

² Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 3644.

uitvoeringsbeleid waarover ik uw Kamer op 21 april jl. heb geïnformeerd.³ Op basis van die eerdere beleidswijziging is in de raming voor de komende jaren rekening gehouden met een tegenvaller van circa € 39 miljoen structureel, maar dit is een grove schatting geweest die met name uit budgettaire prudentie is opgenomen.⁴ De nieuwste beleidswijziging waarbij de urennorm op 32 uur is gesteld is daarin nog niet verdisconteerd. Dat deze verlagingen eraan bijdragen dat meer internationale studenten recht krijgen op studiefinanciering is aannemelijk, en komt ook terug in recente berichtgeving van de NOS hierover.⁵

Vraag 7

De zwendel werd afgelopen zomer aan het licht gebracht door de Roemeense nieuwsorganisatie PressOne. DUO heeft afgelopen zomer via de Nederlandse ambassade in Roemenië een vertaling van het onderzoek van PressOne ontvangen. Kunt u aangeven wat DUO vervolgens heeft gedaan naar aanleiding van deze berichtgeving om deze en vergelijkbare praktijken te voorkomen? Wie zijn op welk moment in kennis gesteld?⁶

Antwoord 7

De Nederlandse ambassade in Roemenië heeft in augustus 2023 van een Roemeense journalist vragen ontvangen over de voorwaarden voor het ontvangen van studiefinanciering in Nederland en de activiteiten van de Global Confederation of Romanian Students in Nederland. De ambassade heeft deze vragen gedeeld met mijn ministerie (inclusief DUO). Dit gebeurde nadat het Ministerie van SZW de ambassade erop heeft gewezen dat de vragen van de journalist onder de verantwoordelijkheid van mijn ministerie (en DUO) vallen. De journalist is gewezen op de mogelijkheid contact op te nemen met DUO, maar heeft hiervan geen gebruik gemaakt. Omdat DUO niet bevoegd is zelfstandig onderzoek te doen naar de werkzaamheden van deze ngo heeft DUO naar aanleiding van de berichtgeving geen directe acties ondernomen richting de ngo.

Vraag 8

In het artikel van de UKrant staat dat DUO afwacht op wat er nu gaat gebeuren en dat veel studenten problemen hebben met GCRS. Klopt het dat DUO nu een afwachtende houding heeft aangenomen en vooral kijkt naar de studenten totdat zij de ngo gaan aanklagen?

Antwoord 8

Zoals aangegeven in mijn antwoord op vraag 3 is DUO in het kader van migrerend werknemerschap en studiefinanciering alleen bevoegd om te oordelen of sprake is van migrerend werknemerschap en, in dit geval, of deze studenten aangemerkt kunnen worden als migrerend zelfstandigen. DUO is dus niet bevoegd zelfstandig onderzoek in te stellen naar de werkzaamheden van een bepaalde organisatie. OCW wil de komende tijd wel verder bezien wat wel nodig en mogelijk is om oneigenlijk gebruik tegen te gaan.

Vraag 9

Zo ja, waarom wordt er gekozen voor deze afwachtende houding en naar studenten gekeken totdat zij in actie komen?

Antwoord 9

Zie mijn antwoord onder vraag 8.

³ Kamerstuk 22 452, nr. 85

⁴ In de eerste jaren ligt het bedrag lager dan € 39 miljoen, omdat de kosten pas relevant zijn als een toekenning omgezet wordt in een gift (indien een diploma binnen de diplomatermijn wordt gehaald).

⁵ <https://nos.nl/artikel/2500870-aantal-buitenlandse-studenten-met-nederlandse-studiebeurs-sterk-gestegen>

⁶ PressOne, 13 augustus 2023, «Exclusiv. Schema prin care un ONG românesc din Suedia face bani în mai multe țări Europene, pe spatele studenților cărora le promite că-i ajută să obțină sprijin financiar», <https://pressone.ro/exclusiv-schema-prin-care-un-ong-romanesc-din-suedia-face-bani-in-mai-multe-tari-europene-pe-spatele-studentilor-carora-le-promite-ca-i-ajuta-sa-obtina-sprijn-financiar/>.

Vraag 10

Deelt u de mening dat deze zwendel ongewenst is en voorkomen moet worden dat buitenlandse studenten aan niet-bestaand freelance worden geholpen, zodat zij aanspraak kunnen maken op studiefinanciering in Nederland?

Antwoord 10

In het algemeen ben ik van mening dat het nooit gewenst is als mensen misbruik maken van overheidsregelingen die bedoeld zijn om mensen te helpen of financieel te ondersteunen. Dat ondermijnt de houdbaarheid van het stelsel. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 3 is DUO echter niet bevoegd zelfstandig onderzoek te doen naar werkzaamheden van een bepaalde organisatie.

Vraag 11

Heeft u zicht op of er signalen zijn dat er meerdere organisaties (ngo's) zijn zoals GCRS die DUO oplichten door buitenlandse studenten aan niet-bestaand werk te helpen, zodat zij in Nederland aanspraak kunnen maken op studiefinanciering?

Antwoord 11

Zie mijn antwoord op vraag 5.

Vraag 12

Wat wordt er gedaan met de ontvangen beurs als GCRS-scholars onterecht hebben aangegeven minstens 32 uur te hebben gewerkt, terwijl ze dat niet hebben gedaan en dus niet voldoen aan de criteria voor studiefinanciering?

Antwoord 12

Migrerende zelfstandigen moeten bij de verlengingsaanvraag voor studiefinanciering aantonen dat zij voldoen aan de criteria voor het ontvangen van studiefinanciering, zo moeten zij aantonen dat zij werken als zelfstandige en moeten zij een minimale omzet behalen voor hun werkzaamheden. Als zij hier niet aan voldoen wordt de studiefinanciering stopgezet.

Vraag 13

Kunt u deze vragen één voor één binnen drie weken beantwoorden?

Antwoord 13

Het is mij niet gelukt deze vragen binnen drie weken te beantwoorden. Omdat deze casus verschillende overheidsinstanties betreft, moest voor de beantwoording breed contact worden gezocht. Op 13 november 2023 is daarover een uitstelbrief naar de Kamer gestuurd.